

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. VI. In otroque casu, sive quando unus plures, sive quando plures unum validè baptizant, sunt plura Baptismata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Poenitentia autem quasi materia sunt actus poenitentis; quamvis & hic sit unicus minister, quia poenitens non dicitur sibi ipsi ministrare Sacramentum; sed solus Confessarius proferens verba Absolutionis.

Restat dubium utrum in his casibus sit unus Baptismus? Respondeo:

CONCLUSIO VI.

In utroque casu, sive quando unus plures, sive quando plures unum validè baptizant, sunt plura Baptismata.

§7. Cùm unus plures baptizat sunt plura baptismata.

In primo casu conclusio est communis, quam ut veritatem docet Scot. 4. dist. 6. q. 2. n. 6. ibi: Sed hic est dubium, utrum tunc sit unus Baptismus? Videtur quod non: quia plures sunt baptizati, & per consequens plures baptismationes passiva, & ita plures actiones & plures Baptismi. Sed oppositum videtur, quia non est nisi una forma: nam verba sunt tantum formaliter protata. Posset tamen magis concedi, quod sunt plures Baptismi, tenendo illud, quod dictum est, quod Sacramentum Baptismi est baptizatio passiva.

§8.

Et tunc (prosequitur) ad argumentum dicendum, quod non oportet ad plurificationem aliquid, omnia, que sunt in illo, plurificari: sed sufficit aliquod eorum plurificari, ad hoc quod totum plurificetur; & illa etiam forma non est simpliciter una, quia h. vos, includit in se singulare pluries geminatum.

Sive Baptismi Sacramentum sit baptizatio passiva sive activa, sive utraque simul.

Ex qua solutione colligo perinde esse ad veritatem conclusionis, sive Sacramentum Baptismi sit baptizatio passiva, sive activa, sive utraque simul. Certum enim est semper aliquid eorum, que sunt in Baptismo, plurificari, scilicet ablucionem passivam, que necessario reperitur in Baptismo, si non tamen quam pars ejus essentialis, saltem ut essentialis connotatum, ratione cujus ablucio activa virtualiter potest dici multiplex.

Sicuti ergo, secundum Scotum, satis est formam virtualiter multiplicari; pari quoque ratione sufficiens erit virtualis multiplicitas materię, non solum ad multiplicationem Sacramentorum materialium; sed etiam formalium, hoc est, ut Baptismus pluribus ab uno collatus in singulis distinctum habeat effectum. Itaque in primo casu plura inveniuntur Baptismata, etiam formalia, id est, plures gratię baptismales.

§9. An idem sit dicendum

An etiam in secundo casu? Pro parte affirmativa facit argumentum Scoti supra.

2. ibi: Non potest idem esse à duabus causis totalibus: unus autem abluens & proferens verba est causa totalis in baptizando, hoc illa casualitate, que competit ministro ergo non potest idem Baptismus esse ab alio, qui sit idem causator in eodem ordine. Majorem probat, quia nihil causat, quo non existente, nihil minus est effectus.

Præterea, inquit, habens, & forma, que agit, sunt aliud & aliud, & forma multiplicata est aliud. Sed hic est aliud & aliud agens, sicut magistro competit agere: & alia & alia forma, que agit, quia alia & alia inveniunt in isto & in illo: ergo simpliciter alia baptizandi actio: sed subdit actiōis respondet sua passio: ergo sunt ibi plures baptismationes passiva, & per consequens plures Baptismi.

Confirmatur à simili; quia plures unum & eundem sacramentaliter absolventes, efficiunt multiplex Sacramentum, etiam formaliter, hoc est, secundum effectum; ergo &c.

Tenent Primò, duplex confici Sacramentum Baptismi, id est, multiplex signum sacramentale completum & perfectum in principio & essentialiter; idque sive tota significatio sacramentalis statuitur in ipsa ablucione, ad quam se habeat forma ut conceptio, sive partialiter essentialiter etiam in ipsa forma.

Hanc esse sententiam Doctoris Subtilis putat Hiquæus in suo commentario ad locum citatum n. 12. Quippe cùm obiectum sit Sacramentum unitatem Sacramenti: sicut que minister est causa totalis respectu productionis verborum, & sic quantum ad unam partem effectus exterioris, qui est Sacramentum, erunt due cause totales; & hoc est impossibile, ita de parte effectus, sicut de toto.

Respondet n. 3. Difficile est quin alteram verba superflua, ita quod non sine per se pars unius Sacramenti: quia ponere duo eundem rationis esse partes unius, quod simpliciter esse perfectum, habendo alterum eorum pro parte, videtur superfluum. Quia autem superfluum, & cum proferentis, difficile est assignare, quia quia ratio illa, & ista, & ita utraque, vel neutra; quia uterque aque completæ, & consimili intentione profert. Responsionem querere.

Quibus verbis putat Vasq. Doctorem nostrum probare unitatem Sacramenti; sed errat; nam hac ratione utitur ad probandum diversa esse Sacramenta, quod & ipsa ratio manifestè concludit quantum ad unum consequentiam formalem; & quia non statim incidit Scoto responsio: Responsionem, inquit, querere, id est, querere responsionem, cui placet sententia asserens tali casu non plura, sed unum confici Sacramentum unum, inquam, materialiter, sive quantum ad unum sacramentale aptum causare gratiam in sub-

in subiecto disposito, quamvis hic & nunc non causet.

Siquidem & in eo fallitur Vasq, quod existimet Scotum loqui de Sacramento quasi in actu secundo, & respectivè ad effectum causatum in suscipiente. Causam erroris dedit hæc additio (quæ immediatè subnectitur verbis supra citatis) *Dicit potest*, inquit quidam, quod baptizatio huius, vel illius valet, scilicet cuius baptizatiorem Deus acceptavit. Cuius verò determinatè, nobis penitus incertum est, solus novit Deus, & cui voluerit revelare: quam additionem Vasq, non discrevit à textu, fortè quia in antiquis exemplaribus eodem caractere impressa.

Et quamvis essent verba textus, non probant unum Baptismum nisi formaliter seu moraliter, id est, quoad effectum, vel etiam, si placet, materialiter, seu quoad esse Sacramenti, non ut Vasq, imaginatur, quasi ex actione utriusque ministri unum aliquod exurgat signum sacramentale; sed quia unius actio superfluit, sicuti secundus Baptismus successivè applicatus.

Rejicit autem Vasq, disp. 148. c. 2. n. 10. rationem supra positam ex Scoto: Nam ex eo, inquit, quod aliquid comparatione Sacramenti ita se habeat, ut sine illo rectè constare possit, non sequitur ad constitutionem ipsius Sacramenti non concurrere. Nam si quis confiteatur peccata antea confessà & absoluta, nemo negabit confessionem horum peccatorum, simul cum alijs antea non absolutis, concurrere ad constitutionem Sacramenti; cum tamen sine illa Sacramentum alioquin rectè constare possit. Ergo unus Baptismus cum altero potest concurrere ad constitutionem integri Sacramenti, quamvis ambo seorsim sufficerent.

Respondeo negando consequentiam; ratio disparitatis est facilis; constat quippe peccata non esse materiam proximam, & ex qua Sacramenti poenitentiae, sed remotam, & circa quam. Quin licet tot essent confessiones, quot sunt peccata, forma tamen, id est, absolutio, in qua sola, juxta doctrinam Scoti, consistit essentialiter Sacramentum, unica est, ideo & unicum Sacramentum.

Potè in præsentì secunda ablutio, & forma correspondens est fundamentum proximum & ultimò constitutivum novæ significationis, nullum dicens ordinem ad aliam materiam vel formam; æqualiter enim significant utraque materia & forma, ac si seorsim ponerentur.

Immo quamvis duo ministri simul abluerent, equidem forma uniuscujusque caderet super partem tantùm abluitionis, illam scilicet quæ est ab hoc vel illo profereute; quippe

forma significat abluitionem ut egredientem ab eo, qui illam pronuntiat; adeoque significatum materiale utriusque est diversum numero, si non physice; quia potest esse una physica numero ablutio, saltem moraliter, hoc est, in quantum est signum sacramentale.

Cæterò qui ex duobus seriùs finiret, non poneret signum sacramentale falsum; cum ipsius forma aut materia non sit signum distinctum in contraria sententia, & signum antea positum, cujus est pars sit verum. Breviter ergo ratio conclusionis est; quia in utroque casu est duplex materia, & duplex forma saltem virtualiter, per consequens duplex significatio sacramentalis, adeoque duplex Sacramentum.

Teneo Secundò, duplicem illum Baptismum eundem causare effectum. De caractere constat, quia idem subiectum unius solùm caracteris est capax. De gratia supponunt potius, quàm probant DD. Ratio aliquis est; quia Baptismus non est institutus ad augmentum sui effectus; sed ad semel spiritualiter regenerandum; sicuti Confirmatio ad designandum militem Christianum; & ordinatio ad constituendum Ecclesiæ ministrum; & ideo sunt Sacramenta initerabilia.

Aliud est de duplici Sacramento Poenitentiae, cum enim Poenitentia instituta sit per modum iudicij, sicut iudicium est multiplicabile super eisdem peccatis; ita & absolutio sacramentalis; & quemadmodum secunda absolutio successiva confert distinctam gratiam, ita nulla est ratio diversum effectum negandi absolutioni simultaneæ. De quo plura in materia de Poenitentia.

Equidem adhuc manet duplex argumentum Scoti supra. Primum: *Non potest idem esse à duabus causis totalibus &c.* Respondet Doctor n. 3. *Concedo illam maiorem de causa inducente formam effectivè, hoc est, de causa physica; hic autem inducit formam, hoc est, physicè causat gratiam, Deus, non minister, neque Sacramentum, ut ostendimus disp. præced. sect. 4. conclus. 2.*

Replicat Doctor: *Saltem formam Baptismi, ut est Sacramentum, id est, prolotionem verborum & abluitionem, inducit minister, & sic sunt dua cause, & utraque totalis.*

Respondet: *Si uterque abluat, neuter in abluendo est causa totalis; & hoc sive ablutio fiat immergendo (tunc enim ambo movent corpus immersi uno motu causato à virtute motiva amborum; & licet alter possit illum motum causare, tamen quando simul movent, neuter utitur totà suà virtute motiva, quæ potest eà uti, sicut apparet, quando duo portant unum pondus, quod alter solus posse portare)*

Z z z

Sumptè errandi occasione ex verbis Scoto ab alio auctore insertis:

Quæ licet Doctoris essent necdum contra conclusionem probarent.

62. Uti nec ratio à Vasquez allegata.

Quæ refellitur.

Assignatè disparitate inter Sacramentum Poenitentiae & Baptismi.

63.

64. Resolvitur à duplicem illum Baptismum causare eundem effectum.

Allud descendendum de duplici Sacramento Poenitentiae.

65. Contra antedicta argumentum primum Scoti. Responsio eiusdem.

Replica contra replicationem.

Responsio ad replicationem.

portare) sive fiat perfundendo, vel aspergendo, licet uterque madefaciat aqua à se perfusa, vel aspersa; neuter tamen madefacit tota illa madefactione, qua est per asperionem amborum.

Quæ non satisfacit.

Vidit Doctor hanc responsionem non satisfacere, & ideo subiungit: Sed adhuc videtur stare difficultas; quia uterque est causa totalis respectu prolationis verborum &c. Adde utrumque esse causam totalem non quidem totius madefactionis; sed sufficientis ad verum & integrum Sacramentum Baptismatis. Eapropter in fine istius numeri. 3. ait. Responsionem quære. Quæsi, & iudicet æquus lector an invenerim.

66. Subiungitur alia ipsius auctoris.

Duplex Baptismus potest esse casualis eiusdem gratiæ.

Dico ergo utrumque ministrum esse causam totalem physicam prolationis verborum, ablutionis quoque si diversa numero ab utroque egrediatur; & idcirco duplicem esse Baptismum materialiter, id est, duplex signum totale ablutionis corporis & animæ, adeoque & duplex causa totalis moralis, eiusdem tamen gratiæ; nil enim repugnat Deum moveri ad conferendam unicam gratiam ab utroque Sacramento, quamvis ab altero solo sufficienter moveretur ad eundem effectum.

Et esto moveatur Deus totaliter ab uno Sacramento tantum, aut etiam partialiter ab utroque, parum interest quid dicatur; totum enim pender ab arbitrio Dei, de quo nobis non satis constat. Sane si partialiter moveretur ab utroque, iam argumentum Scoti, desumptum ex ordine ad effectum, per se corrumpitur. Similiter si ab uno solo.

67.

Neque hinc sequitur vel neutrum, vel alterum saltem non esse verum Sacramentum; quippe ad rationem veri Sacramenti totalis, & distincti à quocumque alio, non requiritur, ut actu causet totum effectum gratiæ, vel ejus partem; sed sufficit ut natum sit causare se solo gratiam justificantem, quam significat, nisi inveniat impedimentum.

Quamvis enim unus actu non causaret equidem foret Sacramentum.

Sacramenti enim significatione non coincidunt cum causa.

Unde significatio sacramentalis non coincidit cum Sacramenti causatione seu influxu: siquidem veritas ejus practica non pendet ab effectu posito, sed è contra: quippe veritas sicut & significatio denotant solum posse & efficaciam quantum est ex parte Dei & Sacramenti, quam efficaciam habet uterque ille Baptismus, id est, utraque prolatio formæ cum proportionata ablutione sive simul ponatur, sive seorsim.

68.

Ut ostenditur in extrema Unctione;

Confirmatur à simili in Extrema Unctione, quæ est verum signum Sacramentale, quamvis propter indispositionem infirmi nullum omnino effectum, nec jam, nec postea causet in anima suscipientis. Quod ergo in casu proposito illa duo signa sacra-

mentalia in actu secundo concurrant ad eundem effectum, sive tamquam cause totales, sive partiales; vel etiam quod alterum nullo modo concurrat, minime facit, ut vel non sint signum sacramentale, vel ut in esse unius signi efficaciam communicent, nisi aliquo modo se habeant ut partes; quod equidem Adversarij negant, & merito.

Enimvero sæpe contingit, ut plures res numero distinctæ, vel etiam specie physica, idem omnino significant; sic vox græca & latina, quæ sunt signa materialiter diversa, habent tamen idem significatum. Pari modo eadem res potest significari per verba, per natus, per alia signa realiter distincta. Et in proposito Circumcisio, in sententia magis communis, & Baptismus, idem partialiter significant; videlicet deletionem peccati originalis, & tamen erant signa diversa & Sacramenta, etiam quoad hunc effectum. Igitur ex unitate significati seu effectus non recte delimitur unitas Sacramenti physice loquendo.

Nihilominus talis non debet dici bis valide baptizatus, sed semel duplici Baptismo: sicut simul accipiens duo vulnera, non dicitur bis vulnerari, sed semel duplici vulnere.

Dico, physice loquendo; quia moraliter tantum est unum Sacramentum, seu sacrum signum, & unus Baptismus; tum ratione ejusdem subjecti, tum ratione ejusdem principalis agentis, in cuius virtute ministri operantur; tum maxime, imò, ut verius loquar, solum (nam si duo priora sufficerent ad unitatem morale omnia Sacramenta eidem collata essent unicum moraliter, quomodo nemo loquitur) ratione ejusdem numero effectus significati, & producti: totum siquidem illud signum ab utroque adhibitum non plus, aut aliud significat, vel efficit, quam si esset unica ablutio, & unica forma posita.

Quemadmodum plures consecrates eandem hostiam non plus significant, vel efficiunt, quam si unus solus verba consecrationis pronuntiaret; sive singuli dicantur causa totalis (quod non repugnat) sive tantum partialis, si prius repugnet, aut foret inconveniens. Sicque concitari possunt DD. quorum aliqui volunt in secundo casu conclusionis esse unicum Sacramentum, alii qui esse duplex.

Doctor Subtilis neutram partem assertivè docuit; sed proposuit rationes dubitandi, & reliquit insolutas. Unde ad secundum argumentum; Si agens, & forma, quæ agit, sunt aliud & aliud, & forma, sicut erit alius; .... sed hic est aliud & aliud agens, sicut

sicut ministro competat agere, & alia & alia forma, quâ agit, quia alia & alia intentio in isto, & in illo, ergo simpliciter alia baptizandi actio. Sed cuilibet actio correspondet sua passio; ergo sunt ibi plures baptismationes passiva, & per consequens plures Baptismi.

Ad illud, inquam, responderet n. 4. De actione si ponatur in passio, vel in agente dubium est. Si in passio, non est plures realiter, nisi passiones sint plures; nec passiones sunt plures, quando forma recepta in passio, una est. Et hoc tenendo, neganda esset illa propositio maior, que accipitur à Commentatore. Si autem actio ponatur in agente, sive absolutum, sive respectus ad passum; tunc potest concedi maior: sed tunc illa est falsa; diversis actionibus correspondent diversa passiones. Quodcumque ergo modo dicatur de actione, non ponitur plures esse passivas baptismationes, sed unicam.

Ex quo infert, quod Sacramentum Baptismi magis est baptizatio passiva, quam activa: quia multiplicata baptismatione activa non multiplicatur passiva, nec Baptismus, quia passiva est una.

Ut autem ostendat se id non absolute docere, sed relinquere disputationi suorum discipulorum, statim subdit: Istud autem illatum videtur probabile, quia baptizatus proprie suscipit Sacramentum: suscipit autem proprie ablationem passivam & non activam, nisi dicatur idem realiter.

Ecce quomodo Doctor omnia relinquit incerta, & insoluta, nolens quidpiam determinare, quod posset alterutri parti præjudicare: communis tamen citatur pro sententia D. Thomæ 3. parte q. 67. art. 6. in corp. ibi: Et uterque quantum est in se baptizaret, scilicet physice. Nec traderent aliud, & aliud Sacramentum, morale, sed Christus, qui est unus, interius baptizans per infusionem gratiæ justificantis, & abluentis peccatum originale, unum Sacramentum per utrumque confert, unicam eandemque gratiam physice efficiendo; quæ est Scoti, nostra ac verissima doctrina, à qua transco ad aliam non minus veram atque communem, expressam in c. debitum. 4. de Baptismo & ejus effectu.

CONCLUSIO VII.

Oportet baptizantem esse personaliter distinctum à baptizato ad hoc ut Baptismus valeat.

Ita Innoc. III. Metensi Episcopo, & refertur cap. debitum. 4. de Baptismo &

ejus effecta: Sane intinasti, quod quidam Iudeus in mortis articulo constitutus, cum inter Iudeos tantum existeret, in aquam seipsum immergit, dicendo: Ego baptizo me in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen. Respondemus, quod cum inter baptizantem & baptizatum debeat esse discretio, sicut ex verbis Domini colligitur, dicentis Apostolis: Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, memoratus Iudeus est denuo ab alio baptizandus (ergo non solum illicite, sed etiam invalide antea fuerat à seipso baptizatus) ut ostendatur, quod alius est qui baptizatur, & alius qui baptizat.

Ad quod, inquit Scot. 4. dist. 6. q. 4. n. 2. adducitur à Pontifice figura, autoritas, & ratio congrua. Figura est; quia Christus ad hoc signandum, non à se, sed à Iohanne baptizari voluit. Autoritas colligitur ex verbis Domini dicentis Apostolis: Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filij &c. Vbi discipulus exprimit in secunda persona, & baptizatus in tertia. Ratio, que immutur ibi, est ista, quia in Baptismo celebratur illa spiritualis generatio, de qua veritas ait: Oportet vos nasci denuo. Sicut ergo in carnali generatione alius est, qui gignit, & alius, qui gignitur: ita & in sacramentali generatione alius debet esse, qui spiritualiter generat, & alius qui spiritualiter generatur.

Hæc sit congruentia facti; nam, si spectemus potentiam Christi instituentis, non dubium, quin uti potuisset proprio ministerio hominis ad seipsum spiritualiter regenerandum. Poterit non ita voluisse ab initio Ecclesia intellexit. Voluntas ergo Christi est ratio à priori, quæ satis clare exprimitur in forma Baptismi, quæ Ecclesia latina semper usa fuit. Et quamvis forma Græcorum hanc distinctionem non ita explicitè significet, tamen sic debet explicari, ut sit æquivalens formæ Latinorum, quæ est regula fidei potius quam forma Græcorum, qui à vera, Catholica & Romana Ecclesia recesserunt.

Planè conveniens erat, ut quemadmodum in politijs humanis nullus à seipso adscribitur certæ civitati, aut familiæ; sed ab aliquo illius civitatis, vel familiæ, cujus ambitu incorporationem; ita quoque nullus incorporaretur Ecclesiæ per seipsum, sed per alterum, paganum licet, aut infidelem, qui etsi non sit de Ecclesiâ per fidem & characterem, est tamen per auctoritatem & intentionem, quæ vult facere, quod facit Ecclesiâ.

Ex quo non difficulter responderetur ad id, quod sibi objicit Scotus supra n. 1. Quia

ex Innoc. III. c. De binum. de Baptis.

Scotus.

Math. 28.

Joan. 3.

73.

Ratio à priori est voluntas Christi.

Assignatur insuper convenientia.

74. Rejicitur si quis milc des

71. Sed omnia reliquit incerta & insoluta. D. Thom.

72. Probat conclusio